

Hubert Mingarelli

Een maaltijd in de winter

Vertaald uit het Frans door Reintje Ghoos
en Jan Pieter van der Sterre

Roman

MEULENHOFF

De vertalers ontvingen voor deze vertaling
een werkbeurs van het Vlaams Fonds voor de
Letteren.

ISBN 978-90-290-8960-9

ISBN 978-94-6023-985-4 (e-boek)

NUR 302

Oorspronkelijke titel: *Un repas en hiver*

Vertaling: Reintje Ghoos en Jan Pieter van der Sterre

Omslagontwerp: Nathan Burton Design, bewerkt door DPS
Design & Prepress Services Amsterdam

Auteursfoto: Francesca Mantovani/Stock

Omslagbeeld: Millennium Images / Hollandse Hoogte

Zetwerk: Steven Boland

© Éditions Stock, 2012

© 2014 Nederlandse vertaling Reintje Ghoos, Jan Pieter van der
Sterre en Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel
van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Het ijzer buiten had gegalmd en galmde nog wat na, eerst in het echt op de binnenplaats, en nog langer in ons hoofd. Het zou geen tweede keer te horen zijn. We moesten meteen in de benen komen. Luitenant Graaf hoefde nooit tweemaal op het ijzer te slaan. Er kwam maar weinig licht door het met rijk bedekte raam. Emmerich lag op zijn zij te slapen, Bauer maakte hem wakker. Het was het eind van de middag, maar Emmerich dacht dat het ochtend was. Hij ging rechtop zitten in bed, keek naar zijn laarzen en leek niet te begrijpen waarom hij de hele nacht daarmee had geslapen.

Ondertussen hadden Bauer en ik onze laarzen aangetrokken. Emmerich stond op en ging voor het

raam staan, maar omdat je er niets doorheen kon zien vanwege de rijp, bleef hij proberen dag en nacht te ontwarren. Bauer vertelde hem dat het middag was en dat Graaf ons riep.

‘Wat nou weer,’ mopperde Emmerich. ‘Om wat te doen? Te creperen van de kou?’

‘Opschieten,’ zei ik tegen hem.

‘Hou op zeg,’ antwoordde Emmerich, ‘opschieten om staand te creperen?’

Wij dachten er net zo over als hij. De hele compagnie dacht zo. Waarom moest luitenant Graaf ons zo nodig buiten verzamelen? Was hijzelf niet ook bang voor de kou? Wat hij te zeggen had zouden we ook best in de warmte, staand voor onze veldbedden kunnen aanhoren. Waarschijnlijk vond hij het niet plechtig genoeg als hij ons in het schoolgebouw toesprak. Hij had aan een telefoonpaal een ijzeren plaat laten ophangen, en het geluid dat die maakte als hij erop sloeg, dat sinistere galmen, haatten we meer dan de kou die ons buiten wachtte. We hadden geen keus, we gehoorzaamden aan een bevel, maar er was wel moed voor nodig om bij dergelijk weer de deur uit te gaan.

We hadden onze jas aangetrokken, onze sjaal een paar keer omgeslagen en achter onze nek een knoop gelegd. Daarna de wollen bivakmuts. We hadden ons geheel bedekt behalve onze ogen en waren de bin-

nenplaats van het schoolgebouw op gegaan. Bauer, Emmerich en ik waren de laatsten.

We waren het gewend, we wisten wat ons te wachten stond en toch verraste de kou ons steeds weer. Het leek wel of hij door onze ogen naar binnen stroomde en zich overal verspreidde. Een soort bevroren water dat door twee gaten naar binnen ging. De anderen stonden al bibberend in de rij. En terwijl wij onze plaats tussen hen opzochten, mompelden ze ons toe dat we klotzakken waren om zo de hele compagnie te laten wachten. We zeiden niets, we gingen in de rij staan, en toen iedereen ophield met stampvoeten om warm te worden, zei Graaf, onze luitenant, dat er vandaag meer zouden komen, maar waarschijnlijk laat, zodat het karwei was gepland voor de volgende dag en dat hij dan zou terugkomen naar onze compagnie. En ik dacht en iedereen dacht: hadden we daar niet binnen naar kunnen luisteren zeg?

Verder kon Graaf niet weten wat we ervan vonden dat er vandaag meer zouden komen. Hij kon niet zien of we mopperden achter onze sjaals. Het enige wat hij zag waren onze ogen. En op die afstand kon hij nog niet weten wie zich morgen ziek zou melden.

Hij had ons niet verteld hoeveel er zouden komen. Hij wist dat het voor ons niet om het even was, het was belangrijk. Want als er veel kwamen, was

hij bang dat we ons vanavond al begonnen ziek te melden.

Hij gaf ons een teken, draaide ons de rug toe en ging naar het huis waar de officieren waren ondergebracht.

Nu konden we inrukken en teruggaan naar de warmte, maar dat deden we niet. We bleven waar we waren. Zo-even hadden we er veel voor gegeven om niet naar buiten te hoeven, en toch gingen we nu niet terug naar de warmte. Misschien was dat vanwege het karwei dat ons morgen wachtte. Of omdat we vanbinnen toch al bevroren waren, dan deden een paar extra minuten er niet toe.

De lui die vandaag voor de kachel zorgden profiteerden ervan dat ze buiten waren om emmers te gaan vullen. Bauer en ik keken naar het huis van de officieren omdat ze daar een bad schenen te hebben, en omdat we daar juist over spraken toen het ijzer had gegalmd. Ik vertelde Bauer dat ik vroeger spaarde om een bad te installeren. Dat woord gebruikten we vaak. We zeiden vaak 'vroeger', voor de grap, maar ook een beetje serieus. Emmerich kwam naar ons toe. Hij probeerde te verbergen dat hij in de war was. Hij had kringen rond zijn ogen omdat hij overdag had geslapen.

We liepen weer naar binnen en gingen op Bauers bed zitten. We praatten niet over het karwei dat ons

morgen wachtte. Maar door er niet over te praten,
voelden we ons ongeveer als in een stoomketel.

Die avond vroegen we onze commandant te spreken. Wat konden we anders. Het was ons gelukt Graaf te passeren omdat hij weg was. Hij kende iemand in de stad. Des te beter, want wie weet of we anders toestemming hadden gekregen. De commandant luisterde zonder ons aan te kijken, met zijn handen in zijn zakken, hij bewoog ze alsof hij ergens naar zocht. Het was een prettig gesprekje. Hij was een beetje ouder dan wij. In het burgerleven had hij een stoffengroothandel. We konden ons dat maar moeilijk voorstellen. Voor ons was hij altijd al ergens commandant van.

Wat we zeiden, wist hij al. Soms wierp hij een blik op de deur of knikte snel. Niet dat hij haast had, nee,

maar omdat hij ons begreep. Natuurlijk overdreven we een beetje. Hier moest je veel vragen om iets te krijgen. Als we morgen vonden dat de kok een beetje te veel eigen rechter speelde bij het opscheppen, hadden we om dat te veranderen moeten zeggen dat we crepeerden van de honger.

Vanavond hadden we veel belangrijker dingen te zeggen, en onze commandant begreep ons en knikte soms. We legden hem uit dat we liever gingen jagen dan fusilleerden, dat we niet van dat fusilleren hielden, dat we daar tegenwoordig treurig van werden en er 's nachts van droomden. 's Ochtends zagen we het niet meer zitten zodra we eraan dachten, en uiteindelijk zouden we er helemaal niet meer tegen kunnen, dan zouden we alles welbeschouwd echt goed ziek worden en nergens meer voor dienen. Tegen een andere commandant dan hij zouden we niet zo openhartig en makkelijk hebben gepraat. Hij was net als wij een reservist, en sliep ook op een veldbed. Maar hij was door het moorden sterker verouderd dan wij. Hij was mager geworden en leek soms zo radeloos dat we bang waren dat hij eerder dan wij ziek zou worden en dat er een andere, minder ruimdenkende commandant uit de lucht kwam vallen. Misschien zelfs van minder ver weg. Het kon Graaf zijn, onze luitenant, die niet op een veldbed sliep. Hij was zuinig op zichzelf, maar niet op ons. Met hem was er minder

steenkool en werd er vaker aangetreden. Constant naar binnen en naar buiten, dat is wat ons wachtte met Graaf. Als we erover nadachten, hoorden we de ijzeren plaat van 's morgens vroeg tot 's avonds laat galmen. Er viel niets tegen in te brengen, we mochten hem graag, onze commandant, zo radeloos als hij was.

Het bewijs is dat hij ons toestemming gaf, en we vertrokken de volgende dag, Emmerich, Bauer en ik. We vertrokken snel, heel vroeg, voor het eerste fusilleren, zonder te hebben gegeten, maar ook zonder blikken te hebben hoeven wisselen met Graaf, die nijdig zou zijn omdat we hem hadden gepasseerd. Het was donker, het vroom. De weg was harder dan steen. We liepen een hele tijd zonder te stoppen door de kou, onder de bevroren hemel, maar in zekere zin wel tevreden, dat begrijpt u.

En het leek of ik de avond tevoren had gelogen tegen onze commandant over hoe we de nachten doorkwamen, want die nacht had ik over iets heel anders gedroomd dan ons leven hier. Emmerich, Bauer en ik maakten een ritje met de tram. Op zich was het een heel simpele droom, maar juist daardoor was hij zo bijzonder. We zaten alle drie en alles om ons heen was kalm en volkomen realistisch, in tegenstelling tot veel andere dromen. Niets wees erop dat het onecht was en dat alleen mijn geest er de oorzaak van was.

Ik zweeg erover tegen Emmerich en Bauer. Ik was bang dat ze me dan die van hen begonnen te vertellen. Hier waren goede en slechte dromen één pot nat, je kon ze beter voor je houden. En waarom eigenlijk dromen, zelfs voor jezelf?